

Til
Kirkeavdelingen,
Kultur og Kirkedepartementet

dok 4

Kultur- og Kirkedep.	
RI	
Saksnummer <i>200603145</i>	Dato <i>11.09.06</i>
Kode <i>Ki-544</i>	Beh.

8. sept. 2006

Tjenesteordning for biskoper *Forslag til endringer*

Jeg har fått anledning til å gjøre meg kjent med departementets forslag til endringer i den gjeldende tjenesteordning for biskoper, og vil hermed få fremkomme med noen kommentarer.

Generelt om bispeembetet

Det har sin betydning at Den norske kirke har bevart et selvstendig bispeembete med klare kirkelige ledelsesfunksjoner siden reformasjonen. Den historiske utvikling har med rette ført til at biskopens ansvar for detaljstyring av de kirkelige forhold er avløst av et samvirke mellom biskopene og de valgte kirkelige organer, som ut fra sitt grunnlag også har del i utformingen av den kirkelige tjeneste. Likevel kan en med en viss rett tale om at vårt kirkelige organisasjonssystem betegner et synodalt-episkopalt kirkestyre. Dette er også nedfelt i viktige markeringer fra Bispemøtet og Kirkemøtet i 1994.

Ut fra de grunnleggende tilsynsoppgaver og styringsoppgaver som har vært et historisk kjennemerke på vårt bispeembete, ser jeg med stor skepsis på en tendens til å gjøre biskopen bare til en slags fagkonsulent i det kirkelige organisasjonskartet. Tendensen til å innsnevre og undergrave biskopens ansvarsområde vil etter mitt skjønn lett kunne føre til en slik utvikling. Et abstrakt "tilsyn" uten forvaltningsmessige virkemidler vil lett bli oppløst til en betydningsløs samtale- og rådgivningsprosess uten faktiske konsekvenser ut over det som den berørte part finner det for godt å ta hensyn til. Biskopen representerer det helhetskirkelige ansvar på en særskilt måte. Tidligere viste dette seg ved at Kongens kirkestyre gjennom departementet ble ivarettatt gjennom biskopene og deres myndighetsutøvelse. Når nå utviklingen går i retning av at det statlige kirkestyre avvikles, er det viktig for kirken selv at det ikke oppstår et tomrom i denne helhetskirkelige myndighetspyramide. Ved å gi biskopene ansvar for arbeidsgivermyndigheten i samvirke med bispedømmerådene, har en til nå tatt vare på denne helhetskirkelige linje. Det vil derfor snarere være behov for å styrke bispeembetets betydning enn å avsvække det.

Tjenesteordningens profil og oppbygning

Departementets forslag kan sees som en varsom revisjon av gjeldende ordning. Jeg er kjent med at Kirkerådet skal behandle et forslag til en disponering som skiller sterkere mellom "tilsynsoppgaver", "arbeidsgiveransvar" og "forvaltningsoppgaver". Det er mulig tjenesteordningen vil stå seg ved en strammere disponering, men jeg finner det viktig at viktige oppgaver som etter

min mening hører tilsynsansvaret til blir stående under en slik rubrikk. Jo flere oppgaver som fjernes fra tilsynsområdet, desto svakere fremstår i virkeligheten tilsynet som en realitet. Jeg mener derfor at departementets forslag i hovedsak tar vare på de historisk anerkjente ansvarsområder der biskopen har utført enten selvstendig skjønn eller ivaretatt oppgaver av helhetskirkelig art for det statlige kirkestyre.

Enkelte punkter i forslaget

Jeg finner det positivt at departementet fastholder de viktige prinsipper om tilsyn med hele kirkens arbeid og de kirkelig tilsatte og rådene som kom inn i den forrige revisjonen. Bestemmelsen om at biskopen kan gi "bindende pålegg" vedrørende presters og andre tilsattes tjenesteutøvelse er viktig, men må nettopp styrkes ved en forvaltningsmessig sanksjonsmyndighet, som utkastet ikke legger opp til, annet enn i bestemmelsen om disiplinærmyndighet overfor prester med tanke på deres ordinasjonsfullmakter (§ 12).

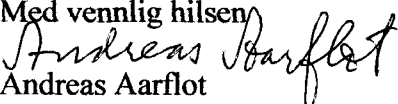
Jeg finner det også fortjenstfullt at departementet tar inn en bestemmelse om at "biskopen er forpliktet på de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke" (§ 2, annet ledd). Dette er i tråd med synsmåter som Kirkemøtet har hevdet.

Det er også positivt å merke at den økumeniske impuls har slått inn i bestemmelsen om at bare biskoper (i embete, eller emeriterte etter fullmakt) kan forestå *ordinasjon til prestedtjeneste*. På dette punkt støtter jeg Kirkerådets forslag om at det er denne begrepsbruk som benyttes.

Jeg er imidlertid kritisk til mye av det som utvikles om delegasjonsmuligheter når det gjelder biskopens embetsutøvelse. Allerede den utstrakte delegasjon av myndighet til prostene tjener etter min mening til å utvikle en kultur der biskopen fritar seg i for stor grad fra å følge med i det som foregår lokalt. Det blir også uklart hva prostene gjør på vegne av biskopene, og hva de etter sin egen tjenesteinstruks kan gjøre krav på å ha ansvar for på sitt eget embetes vegne. Igjen er det hensynet til helheten i forvaltningen av tilsynsansvaret i bispedømmet og kirken som trues ved en slik utvikling. Når biskopen i §2 sies å være "den øverste leder av prestedtjenesten i bispedømmet", og skal sørge for "den nødvendige samordning med de kirkelige rådernes virksomhet", så må det være klart at prostene trer inn i disse ansvarsområder med en uttrykkelig delegert myndighet, som ikke fratår biskopen ansvaret. Det er ikke mulig å definere biskopen som "øverste leder av prestedtjenesten" uten at dette også innebærer et reelt arbeidsgiveransvar.

På denne bakgrunn er jeg også kritisk til forslaget om at oppgaver innenfor dette ansvarsområdet skal kunne delegeres til stiftsdirektøren. Stiftsdirektøren utfører saksforberedelse for biskopen under utførelsen av det biskoppelige ansvar, men bør ikke i eget navn utferdige vedtak og beslutninger på biskopens vegne, slik det til dels synes å ha vært tilfelle enkelte steder.

Ellers slutter jeg meg til departementets opplisting av oppgaver som inngår i tilsynsansvaret, og kan ikke dele Kirkerådets forslag om å definere mange av disse som "øvrige forvaltningsoppgaver".

Med vennlig hilsen

Andreas Aarflot